

Motion till riksdagen 2025/26:2292

av **Linnéa Wickman m.fl. (S)**

Bemanning och långsiktig finansiering i äldreomsorgen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av stärkt lagstiftning om bemanning i äldreomsorgen och en plan för långsiktigt hållbar kompetensförsörjning som säkrar goda levnadsförhållanden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Fram till 2040 väntas gruppen 80 år eller äldre att öka med 32 procent enligt Statistiska centralbyrån. Det här är resultatet av viktiga medicinska framsteg och en välfärd som förbättrat livskvaliteten och ökat medellivslängden. Det gör också att allt högre krav ställs på den kommunala äldreomsorgen för att möta upp de större behoven och säkerställa att äldreomsorgens personal får fler kollegor och bättre förutsättningar att utföra sitt arbete. Äldreomsorgen är den verksamhet i kommunerna där behovet av personal kommer öka mest de kommande tio åren, samtidigt är det redan idag på en del håll svårt att rekrytera.

I en undersökning av fackförbundet Kommunal bland landets undersköterskor inom äldreomsorgen 2023 uppgav färre än hälften att de vill arbeta kvar inom tre år. På tio år har andelen som vill arbeta kvar sjunkit med hela 40 procent. I samma undersökning svarade fler än hälften att arbetstiderna ”aldrig” eller ”inte särskilt ofta” går att kombinera med familjeliv eller sociala aktiviteter samtidigt som fler än var tredje svarade att bemanningen ”dagligen” eller ”någon/några gånger i veckan” är så låg att det innebär en risk för de äldre. Undersköterskor i äldreomsorgen sjukskrivs dubbelt så ofta och länge som andra yrkesgrupper. Det kan kopplas till obalansen mellan arbetskrav och resurser, enligt en rapport som Socialstyrelsen presenterade 2025. Idag arbetar enbart hälften av personalen inom äldreomsorgen heltid. I en annan rapport larmar Kommunal att 42 000 utbildade undersköterskor i dag väljer att arbeta i ett annat yrke.

Det är tydligt att situationen är helt ohållbar och att omfattande insatser är nödvändiga för att fler ska vilja, kunna och orka arbeta inom äldreomsorgen.

Över tid har klyftan mellan behov och resurser tillåtits att öka. Enligt Myndigheten för vård- och omsorgsanalys rapport Redo för framtiden? har resurser och bemanning inte stärkts i förhållande till att behoven redan blivit större, vilket i praktiken innebär att det skett en ambitionssänkning de senaste 20 åren. Konsekvenserna syns i att anhöriga i allt högre grad får täcka upp och ta större ansvar för sina närståendes omsorg. Ofta är det kvinnor som går ner i arbetstid för att välfärden brister. Dessvärre bedömer en majoritet av Sveriges kommuner i rapporten att en offentligt finansierad äldreomsorg fram till 2040 inte kommer kunna tillgodose äldres behov i samma utsträckning som i dag, om det inte sker förändringar. Många av kommunerna uppger i rapporten att de inte kommer klara finansieringen av äldreomsorgen på längre sikt.

Äldreomsorgens ekonomiska resurser behöver anpassas efter den demografiska utvecklingen. Det är avgörande för att det växande antalet äldre ska få god vård och omsorg efter sina behov. Utvecklingen kräver såväl kommunala investeringar som utökade statliga generella resurstillskott för att förbättra kompetensförsörjning och bemanning. Äldreomsorgslyftet, som infördes av den socialdemokratiskt ledda regeringen för att stärka kompetensen och tillgången till utbildad personal behöver finansieras långsiktigt och bli permanentat.

Det bör också övervägas om lagstiftningen ska skärpas kopplat till bemanning och att omsorgen ska ge goda och inte enbart skäligena levnadsförhållanden. En god äldreomsorg för äldre, deras anhöriga och personalen kräver politiska prioriteringar också på nationell nivå som tar dagens brister på allvar och prioriterar resurser och reella satsningar till detta område.

Linnéa Wickman (S)

Kristoffer Lindberg (S)

Patrik Lundqvist (S)

Sanna Backeskog (S)